

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Policy Analysis and Deductive Reasoning

Kraan, D.J.

Citation

Kraan, D. J. (1982). Boekbespreking van: Policy Analysis and Deductive Reasoning. *Acta Politica*, 17: 1982(1), 148-150. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3452313>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3452313>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

dering er voor in de oorspronkelijke context niet in de weg. In zoverre is dit boek niet alleen kritiek op, maar ook deel van de 'Preussenwelle'.

De relatie Pruisen-D.D.R. wordt slechts vluchtig aangestipt. Een systematisch onderzoek zou wellicht veel groter continuïteit aantonen. Met name zou interessant zijn geweest na te gaan in hoeverre de huidige tweedeling een haast onontkoombare en misschien zelfs wenselijke oplossing betekent van het Pruisisch dilemma-zonder-uitweg, als onheilzame verbinding van tegenstrijdige elementen. Over het toekomstperspectief van de gerepelsteelde Duitse natie laat hij zich niet uit.

Als historisch-politicologische evaluatie is deze studie waardevol. Niet zozeer omdat er een nieuwe historische visie op Pruisen of politicologische visie op de B.R.D. worden gepresenteerd, maar vooral door de verbinding tussen beide. Daardoor wordt een nuttig tegenwicht geboden tegen de conservatieve Tendenzwende in de huidige Duitse geschiedbeoefening, waarbij een historische fundering van de Westduitse identiteit door nauwer aansluiting bij tradities wordt nagestreefd. Uiteraard hangt de waarde van de evaluatie mede af van de keuze en toepassing van normen. Omdat die van Krockow overeenstemmen met de democratische grondslag der B.R.D. (en aansluiten bij de dominante historiografische oriëntatie) draagt zijn werk bij tot inzicht in de jonge democratische cultuur. De wijze waarop hij analyse en evaluatie met elkaar verbindt maakt zijn waarschuwing overtuigend.

J. à Campo

Gordon Tullock/Richard E. Wagner (eds.), *Policy Analysis and Deductive Reasoning*, Lexington (Mass.) (Lexington Books), 1978.

In 1951 heeft Harold Lasswell de term beleidswetenschappen ('policy sciences') uitgevonden (*The Policy Orientation*, H. D. Lasswell ed., the Policy Sciences, Stanford 1951, Stanf. Un. Press. p. 3-15). De onduidelijke conceptie omtrent de inhoud van deze nieuwe 'discipline' die reeds in zijn artikel besloten lag, is drie decennia later nog niet verhelderd. Onthullend waren in dit verband de antwoorden die vijf hoogleraren op het inmiddels door de universitaire wereld erkende vakgebied in 1977 gaven op de hen door de redactie van het A.J.P.S. voorgelegde vraag 'What is policy analysis, and how does the analysis of policy contribute to theories of politics?' (A.J.P.S. 1977, p. 415-433).

Over vrijwel niets bleek overeenstemming te bestaan. Wetenschap of niet, subspecialisatie van de politicologie of niet, zoveel mogelijk waardevrij of niet, gericht op generalisatie of op concrete gevallen, interdisciplinair of niet, identiek met bestuurskunde of niet.

Wie hieruit zou concluderen dat de beleidswetenschappen kennelijk een modeverschijnsel van voorbijgaande aard zijn geweest vergist zich: de literatuur neemt in een nog steeds versnellend tempo toe en de tijdschriften schieten als paddestoelen uit de grond. De praktijkbehoefte is kennelijk zo groot dat de academie blijft proberen het verlangde produkt te leveren.

De hier besproken reader is een non-conventionele bijdrage tot het naar zijn vorm zoekende vakgebied. Gezien de herkomst van de redacteurs uit de public-choice-school van Virginia Polytechnic Institute was dit te verwachten. De eigen bijdrage van de redacteurs is overigens beperkt. Afgezien van een kort essay van de tweede

redacteur en een voorwoord van 3 pagina's waarvan de stijl en toonzetting de inbreng van de eerste redacteur verraad, heeft hun bijdrage zich waarschijnlijk beperkt tot de bewaking van de eenheid van conceptie.

Zij hebben daarbij vanuit de tweede linie moeten opereren want de meeste essays waren in een eerdere versie reeds gepubliceerd in de voorjaarseditie van het *Policy Studies Journal* naar aanleiding van een Symposium over de toepassing van deductieve modellen in de beleidswetenschappen.

Geconstateerd moet worden dat de eenheid van conceptie in de reader, wellicht onder invloed van de ontstaansgeschiedenis, niet optimaal is.

Dit blijkt reeds uit de rangschikking van de opgenomen essays. Deze zijn in drie categorieën verdeeld. De grootste categorie (deel II van de reader, omvattende 6 essays) draagt het veelzeggende opschrift 'Some Particular Issues of Public Policy' en omvat beschouwingen over de meest uiteenlopende onderwerpen op de terreinen van de gezondheidszorg, de straftoemeting, de belastingwetgeving, de sociale verzekeringen en het arbeidsmarktbeleid. Deel I - 'Some Foundations for Deductive Reasoning in Policy Analysis' - bevat slechts twee opstellen, waarvan er één ook weer hoofdzakelijk over een concreet beleidsterrein - in casu criminele politiek - handelt. Hebben de redacteurs dit opstel in deel I geplaatst omdat het enkele methodologische bespiegelingen bevat en er in deel I anders nog slechts 14 pag. zouden overblijven? Deel III draagt de titel 'The Institutional Framework for Policy Formation' en handelt evenals deel II over concrete beleidsterreinen, onder meer over indexering van inkomstenbelastingstarieven en over de te hanteren rentevoet bij openbare investeringsprojecten. De nadruk wordt in dit deel geacht te liggen op besluitvormingsregels en -structuren, maar de scheidslijn met deel II is niet scherp getrokken. In een - overigens zeer inspirerend - opstel van Carolyn Weaver over privatisering van de sociale verzekeringssector, dat in deel II is opgenomen, gaat het bijvoorbeeld ook typisch om de institutionele structuur waarin het beleid tot stand komt. De enige factor die de opgenomen bijdragen met elkaar verbindt, betreft de methodologische aanpak. Deze wordt in het voorwoord beschreven als de 'deductieve benadering' en gecontrasteerd met 'empirische benaderingen'. De bestaansreden van de reader is volgens de redacteurs gelegen in het feit dat de opgenomen studies gebaseerd zijn op sociaal-wetenschappelijke theorieën en modellen die zich lenen voor deductieve analyses. De vraag rijst of dit een zinvolle bestaansreden is. Waarschijnlijk hangt de beantwoording van deze vraag af van de opvatting die men huldigt over de zin van formele modellen en theorieën in de sociale wetenschap in het algemeen. Dogmatici in beide kampen zullen de bundel waarschijnlijk overbodig achten; empiricisten op grond van de bekende stelling dat formele modellen elegante beschrijvingen van irrelevante werelden zijn en modellenbouwers op grond van het feit dat de betekenis van modellen niet primair gezocht moet worden in praktische toepasbaarheid bij de oplossing van beleidsproblemen.

Voor wie een minder uitgesproken standpunt inneemt, is de bundel, ondanks de gebreken in de conceptie, interessant. De op beleidsproblemen georiënteerde sociale wetenschapsbeoefening is altijd in hoge mate empirisch georiënteerd geweest. Vooral politicologen hebben de neiging om de theorie overboord te zetten op het moment dat zich een praktisch beleidsprobleem aandient. Hierbij speelt waarschijnlijk de funeste scheiding die, in navolging van de sociologen, vaak gemaakt wordt tussen empirische en theoretische politicologie een belangrijke rol. Gezien het feit dat zuivere empirie - het leggen van statistische verbanden tussen waargenomen verschijnselen - geen enkele verklarende betekenis heeft, is de sepsis die bij velen bestaat

tegen de op het beleid gerichte wetenschapsbeoefening verklaarbaar. De redenering is dan, dat aan toepassing van wetenschappelijke kennis pas gedacht kan worden indien over die kennis een voldoende mate van zekerheid bestaat. En die zekerheid kan slechts ontstaan door geleidelijke ontwikkeling en toetsing van de theorie.

Anderzijds is het begrijpelijk dat vele beoefenaars van de sociale wetenschappen zich het verwijt aantrekken dat zij weigeren vuile handen te maken. De auteurs van de opstellen in de bundel van Tullock en Wagner zijn geen empirici maar hebben wel hun nek uitgestoken door iets te zeggen over actuele problemen, met name in de Amerikaanse samenleving.

Bij velen zal de vraag rijzen of de gehanteerde modellen wel genuanceerd genoeg zijn om beleidsconclusies voor gecompliceerde maatschappelijke problemen te kunnen rechtvaardigen. Dat geldt in hoge mate voor de opstellen van Aranson en van Orr en Ramm over criminele politiek en van Auster over een betere 'incentive-structure' in de gezondheidssector, maar, zij het in mindere mate, ook voor alle andere bijdragen. Hebben de redacteurs van de bundel er verstandig aan gedaan om de formele benadering in de sociale wetenschap – en in het bijzonder in de politicologie, waarop de meeste bijdragen zijn gebaseerd – op deze wijze als schietschijf aan te bieden?

James Coleman heeft opgemerkt dat 'for policy research, results that are with high certainty approximately correct, are more valuable than results which are more elegantly derived but possibly incorrect' (J. Coleman, *Problems of Conceptualization and Measurement in Studying Policy Impacts*, in K. Dolbaere ed., *Public Policy Evaluation*, Beverly Hills 1975, Sage, ook aangehaald door J. P. Blair en S. M. Maser in het eerste in de bundel opgenomen opstel: *A Reassessment of Axiomatic Models in Policy Studies*, p. 3-16). Hij illustreert dit met een voorbeeld uit de ballistiek: het is eeuwenlang, ook nog na de ontwikkeling van de Newtoniaanse mechanica, een zinvolle onderzoeksmethode voor het bepalen van het traject van kanonkogels geweest om deze kogels daadwerkelijk af te vuren en vervolgens te bepalen waar ze terecht kwamen; pas toen de theorie van Newton een grote mate van ontwikkeling had doorgemaakt en bovendien de resultaten van berekeningen via elektronische hulpmiddelen ogenblikkelijk beschikbaar konden komen, begon het zin te krijgen de empirische benadering te verlaten. Geeft de inhoud van deze reader aanleiding om onze behoefte aan beleidsrelevant onderzoek in navolging van ballistici, voorlopig te blijven richten op empirische georiënteerde studies?

Het antwoord moet ontkennend luiden. Er is, met name in de sector van de op het beleid gerichte sociale wetenschappen, al veel te veel empirisch onderzoek zonder theoretische relevantie. Dergelijk onderzoek kan, evenals in de ballistiek, onder strikte ceteris paribus condities soms enig inzicht verschaffen in de relaties tussen bepaalde variabelen, maar zodra er iets verandert in de – onbekende – onderliggende causale structuur verdwijnen de gevonden relaties als sneeuw voor de zon. Voortgang kan slechts worden geboekt door theoretische ontwikkeling. De bundel van Tullock en Wagner is interessant omdat hij ons een dwarsdoorsnede verschaft van de mogelijkheden die thans op uiteenlopende terreinen bestaan om politicologische theorie dienstbaar te maken aan de analyse en oplossing van concrete maatschappelijke problemen.

D. J. Kraan

Ter recensie ontvangen publikaties

De redactie kan zich door gebrek aan plaatsruimte gedwongen zien niet alle ontvangen publikaties te doen recenseren en behoudt zich het recht voor uit onderstaande lijst indien nodig een keuze te maken. Daarbij zal voorrang worden gegeven aan Nederlandse politicologische publikaties en aan werken die voor de politicologen in het algemeen van belang zijn.

- Abraham, D., *The Collapse of the Weimar Republic; Political Economy and Crisis*, Princeton, N.J. (Princeton University Press), 1981, 366 p., \$ 39.50.
- Andeweg, R. B., Hoogewerf, Thomassen, red., *Politiek in Nederland*, Alphen aan den Rijn/Brussel (Samsom), 1981, 445 p., f 48,50.
- Berg, G. J. v. d., *Inleiding tot de planologie*, Alphen aan den Rijn/Brussel (Samsom), 1981, f 49,90.
- Berger, S., ed., *Organizing Interests in Western Europe*, Cambridge (Cambridge University Press), 1981, £ 25.00.
- Bertrand, T., *Politieke democratie en welzijn*, Alphen aan den Rijn/Brussel (Samsom Uitgeverij), 1981, 308 p.
- Blocker, H. G., and E. H. Smith, eds., *John Rawls' Theory of Social Justice*, Athens (Ohio University Press), 1981, 520 p., \$ 31.20.
- Boers, C., *Wetenschap, techniek en samenleving*, Meppel/Amsterdam (Boom), 1981, 217 p., f 29,50.
- Breitman, R., *German Socialism and Weimar Democracy*, Chapel Hill (University of North Carolina Press), 1981, 283 p., \$ 20.00.
- Broszat, M., *The Hitler State*, London and New York (Longman), 1981, 378 p., £ 9.95.
- Crocker, L., *Positive Liberty*, The Hague/Boston/London (Nijhoff), 1980, 146 p., f 55,00.
- Dona, H., *Sport en socialisme*, Amsterdam (Van Gennep), 1981, 314 p., f 34,50.
- Eggen, Van der Eijk en Niemöller, red., *Kiezen in Nederland*, Zoetermeer (Acta-boek), 1981, f 29,50.
- Eldersfeld, S., et al., *Elite Images of Dutch Politics*, The Hague (Nijhoff), 1981, 266 p., f 45,—.
- Fiering, N., *Moral Philosophy at Seventeenth Century Harvard*, Chapel Hill (University of North Carolina Press), 1981, 323 p., \$ 24.00.
- Fink, H., *Social Philosophy*, London and New York (Methuen), 1981, 122 p., £ 5.95.
- Frege, G., *De Grondslagen der aritmetica*, Bussum (Het Wereldvenster), 1981, 287 p., f 32,50.
- Frey, B. S., *Modern Political Economy*, Oxford (Martin Robertson), 1981, 166 p.,